

Mali: armoede troef

Naar dit land in West Afrika, deels liggend in de Sahara, vertrekken binnenkort bijna 400 Nederlandse militairen om deel te nemen aan de vredesmissie van de Verenigde Naties. Oud-minister van Ontwikkelingssamenwerking Bert Koenders is de hoogste vertegenwoordiger van de Verenigde Naties in dit door terreur verscheurde land. Naast gebrek aan veiligheid en stabiliteit worstelt Mali ook met alle demografische problemen die kenmerkend zijn voor de allerarmste ontwikkelingslanden.

Het is ongelijk verdeeld in de wereld. Deze doodoener geldt niet alleen voor de verdeling van bijvoorbeeld welzijn, welvaart, gezondheid, veiligheid en bestaanszekerheid. Ook in demografisch opzicht zijn er in de wereld zeer grote verschillen, niet alleen tussen landen, maar ook binnen landen, bijvoorbeeld tussen stad en platteland, tussen arm en rijk en tussen mannen en vrouwen. Die economische, sociale en demografische verschillen hebben alles met elkaar te maken en kunnen niet los van elkaar worden gezien. Mali is een typisch voorbeeld van een land waar ongelijkheid zichtbaar wordt.

Explosieve bevolkingsgroei

Met iets minder inwoners dan Nederland (nu zo'n 15,5 miljoen) ligt Mali in het deel van de wereld waar de bevolkingsgroei de komende decennia explosief zal zijn (zie tabel 1). Volgens de meest recente prognoses zal de bevolking van Afrika tot het midden van deze eeuw (2050) sneller groeien dan waar ook ter wereld. Voor heel Afrika wordt een groei voorspeld van de huidige 1,1 miljard inwoners naar 2,4 miljard in het jaar 2050. Het overgrote deel van deze groei vindt plaats in de armste landen van Afrika ten zuiden van de Sahara, zoals Mali. In deze woestijnstaat groeit de bevolking aan tot 22 miljoen in het jaar 2025 en ruim 37 miljoen in het jaar 2050. Met deze cijfers scoort Mali ook binnen deze snelgroeiende regio hoog, en zeer snelle bevolkingsgroei verergert de ontwikkelingsproblemen waar een arm land mee geconfronteerd wordt alleen maar. Bedacht moet worden dat deze prognoses aan de optimistische kant zijn: zij gaan uit van een geleidelijke daling van het aantal geboorten door steeds meer gebruik van family planning. Alhoewel deze aanname redelijk klinkt, is zo'n ontwikkeling niet gegarandeerd, zeker niet in de allerarmste landen. Het is dus goed mogelijk dat de groei nog hoger zal uitvallen.

Kinderhuwelijken en kindmoeders

De geboortentechniek is hier de belangrijkste motor van de bevolkingsgroei. Mali behoort tot de top-tien van landen met de hoogste geboortecijfers ter wereld: het gemiddeld aantal kinderen dat een vrouw daar ter wereld brengt is 6,1 (tabel 2). Het wereldgemiddelde, dat de afgelopen decennia geleidelijk daalde, ligt nu op 2,5 en voor Nederlandse vrouwen is dit ongeveer 1,7. Schrijnend is dat heel veel meisjes in Mali al op zeer jeugdige leeftijd moeder worden. Dat komt omdat vroege en gedwongen huwelijken hier meer regel dan uitzondering zijn.

Gemiddeld is in Mali een op de twee meisjes getrouwd als ze 18 jaar is, waarmee Mali tot de landen behoort waar vroege en gedwongen huwelijken (veel keuze hebben deze meisjes immers niet) het meest voorkomen. Kinderhuwelijken komen het meest voor bij de kwetsbaarste groepen, arme meisjes met geen of lage opleiding (7 van de 10 vrouwen – ver – voor hun 18de), en op het platteland. Tienerzwangerschappen, hier dus binnen het huwelijk, zijn voor meisjes min of meer de standaard met een erg hoog tienergeboortecijfer van 188 per 1000. In Nederland is dit ongeveer 3 per 1000. Bijna de helft van de Malinese bevolking is jonger dan 15 jaar (48 procent), wat onder meer betekent dat het potentieel voor voortgaande bevolkingsgroei zeer hoog is (tabel 1). Met een gemiddelde levensverwachting bij de geboorte van 54 jaar (met overigens slechts geringe verschillen tussen mannen en vrouwen) leven de inwoners van Mali zo'n 15 jaar korter dan andere wereldburgers, en meer dan een kwart eeuw korter dan wij hier in Nederland (met een gemiddelde levensverwachting van 81 jaar). En ook bij deze cijfers moet worden bedacht dat er grote afwijkingen van dit gemiddelde zijn, waar het gebruikelijke onderscheid arm/rijk, samenvallend met het onderscheid naar geletterd/ongeletterd ook binnen Mali voor grote ongelijkheden zorgt. Daar komen dan ook nog de grote man-vrouw verschillen bij. In een wereld die in hoog tempo verstedelijkt en waar nu meer dan de helft van alle mensen in stedelijke gebieden woont, behoort Mali, ten slotte, tot de minst verstedelijkte landen.

Nico van Nimwegen, NIDI,
e-mail: nimwegen@nidi.nl

DEMOS verschijnt 10 x per jaar en wil de kennis en meningsvorming over bevolkingsvraagstukken bevorderen.

Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen met bronvermelding wordt op prijs gesteld. Graag ontvangt de redactie een bewijsexemplaar.

Het NIDI is een instituut van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen. Het NIDI houdt zich bezig met onderzoek naar bevolkingsvraagstukken.

colofon

DEMOS	is een uitgave van het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI).
Redactie	Nico van Nimwegen, hoofdredacteur Ingrid Esveldt, eindredacteur Harry van Dalen, redacteur Peter Ekamper, (web)redacteur
Adres	NIDI/DEMOS Postbus 11650 2502 AR 's-Gravenhage (070) 356 52 00
Telefoon	demos@nidi.nl
E-mail	demos.nidi.nl / www.nidi.nl
Internet	gratis
Abonnementen	gratis
Basisontwerp	Harmine Louwé
Druk	www.nadorpdruk.nl

Tabel 2. Landen met het hoogste kindertal, 2013

1. Niger	7,6
2. Tsjaad	7,0
3. Somalië	6,8
4. Congo	6,3
5. Angola	6,3
6. Burundi	6,2
7. Uganda	6,2
8. Centraal Afrikaanse Republiek	6,2
9. Mali	6,1
10. Burkina Faso	6,0

Bron: Population Reference Bureau 2013.

Tabel 1. Sociaal-demografische en economische kenmerken van Mali en Nederland

	Mali	Nederland
Bevolkingsomvang 2013	15,5 miljoen	16,8 miljoen
Bevolkingsomvang 2050	37,2 miljoen	17,9 miljoen
Gemiddeld kindertal per vrouw	6,1 kinderen	1,7 kinderen
Kindersterfte (per 1000)	58 sterfgevallen	3,7 sterfgevallen
Bevolking jonger dan 15 jaar	48%	17%
Bevolking 65 jaar en ouder	3%	16%
Levensverwachting bij geboorte	54 jaar	81 jaar
Bevolking in stedelijk gebied	35%	66%
Kinderen in basisonderwijs	67%	100%
Kinderen die basisonderwijs afmaken	55%	98%
Geletterdheid 15-24-jarigen	44%	99%
Geletterdheid vrouwen t.o.v. mannen, 15-24-jarigen	60%	100%
Bevolking die minder dan \$1 verdient	50%	nvt

Bron: Population Reference Bureau 2013; www.devinfo.org.